

Radwan, M.

Prace wykopaliskowe w Rudkach

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/4, 846-847

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

przemysłu naftowego pierwszeństwo przypada wynalazcy polskiemu. Amerykanin bowiem, Beniamin Silliman, któremu przypisuje się za granicą wynalezienie sposobu dystylacji ropy naftowej, rozpoczął swe prace dopiero w roku 1853, a pierwszy amerykański szyb naftowy powstał w 1859 r.; natomiast we Lwowie oświetlenie lampami naftowymi poczęto już stosować w roku 1853.

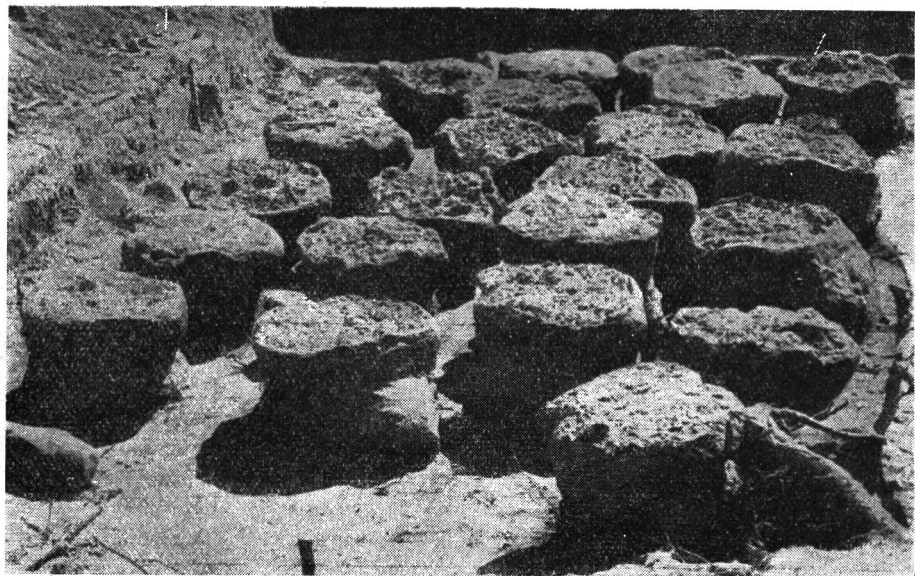
Na przyszłość Zespół Historii Polskiej Techniki Naftowej projektuje dalsze prace monograficzne o wybitniejszych naukowcach polskich, pracujących w dziedzinie nacierstwa (konstruktor-wiertnik Wolski, chemik Pilat i inni). Całość tych prac posłuży do nakreślenia monografii polskiej techniki naftowej.

M. D.-K.

PRACE WYKOPALISKOWE W RUDKACH

W ramach prac Zespołu Historii Hutnictwa i Górnictwa Polskiego przy Komitecie Historii Nauk PAN w początkach maja br. został dokonany wypad terenowy w okolice Łysogór dla zbadania stanowisk, które by jak najwięcej rzuciły światła na pochodzenie żużli po pierwotnym procesie wytapiania żelaza.

Po odnotowaniu kilku stanowisk z wyraźnymi śladami w okolicy Bodzentyna, Nowej Słupi itp. za poradą dyr. inż. A. Owczarka z kop. Staszic wybór padł na pola ob. Mokrzyńskiego we wsi Rudki II. Należało się spieszyć, gdyż roboty w polu mogły zamknąć okres eksploracji. Wobec tego mgr K. Bielenin z Muzeum Archeologicznego w Krakowie przy współudziale pracowników Muzeum Świętokrzyskiego w Kielcach przystąpił natychmiast do prac odkopowych.

Rys. 1 — Rudki, pow. opatowski. Gniazdo kłoców żużla z pierwotnego procesu metalurgicznego z okresu wczesnorzymskiego. Fot. K. Bielenin.

Prace wykopaliskowe, prowadzone w dn. 7-11 maja br. dały rewelacyjne rezultaty. Odkopano kilkadziesiąt kłoców żużlowych pochodzących z pierwotnego procesu metalurgicznego, ustawionych w gniazdach wg ścisłego porządku. W dwóch odsłoniętych gniazdach, prawie identycznych, znaleziono ponad 60 szt. Załączona fotografia obrazuje porządek, w jakim kłocce zostały ustawione przez ówczesnego hutnika.

Przy oględzinach zostało ustalone:

1) gniazda nie leżą w miejscu właściwego procesu hutniczego, lecz są zbiorem kłoców przeniesionych z właściwego stanowiska piecowego;

2) odkopane kłocce stanowią jedynie małą część, spoczywających w terenie od czasu produkcji, na tym polu kłoców, gdyż wg zeznań ob. Mokrzyńskiego, właściciela pola, z tego terenu wywieziono już przed wojną ponad 800 szt. dla przetopienia we współczesnych wielkich piecach (zawartość Fe w żużlu ca 50%);

3) tego rodzaju znaleziska nie były dotychczas notowane w literaturze.

Wobec przynaglenia gospodarza pola oraz obsianych pól o miedzę, roboty dalsze odłożono do jesieni. Program po żniwach obejmuje:

a) odszukanie w bliskości właściwego „piecowiska“,

b) odszukanie — być może — właściwej łupki, względnie okruchów żelaza gąbczastego,

c) rozkopanie widocznych na obsianym polu śladów mielerza,

d) wyśledzenie osiedla, które niewątpliwie tu w okolicy być musiało.

Znalezisko w Rudkach podkreśliło ponad wszelką wątpliwość istnienie tu pierwotnego hutnictwa żelaznego o bardzo dużym nasileniu. Odnalezione tu fragmenty skorup pozwalają datować znalezisko to prawdopodobnie na wczesny okres rzymski.

M. Radwan